

Uddannelses- og praktikklausuler i offentlige udbud

DFFU den 4. februar 2014

Af Emil Schütze, Specialkonsulent hos
Teknik- og Miljøforvaltningen

København, den 4. februar 2014

Agenda

1. Kort om oplægsholderen
2. Kort om indkøb i Københavns Kommune
3. Brug af Uddannelses- og praktikklausuler
4. Anvendelse af sociale hensyn ved tildeling
5. Erfaringer fra Københavns Kommune

Emil Schütze – Bygge- og Udbudsjurist

- ☰ Specialkonsulent i Teknik- og Miljøforvaltningen, Center for Udførelse af Anlæg

- ☰ Anlægsbudget på 1,4 mia. i 2014 fordelt på ca. 130 aktive projekter.
  - ☰ Ekstern projektering og udførelse

- ☰ Fra parkrenoveringer til Nordhavnsvej

- ☰ Anvendt sociale klausuler – aktivt- siden september 2010. Skærpet anvendelse fra 2014.

Indkøb i Københavns Kommune

- ☰ Varer og tjenesteydelser = 8-9 mia. pr. år.
- ☰ Bygge- og anlægsopgaver = 4 mia. pr. år.
- ☰ 7 forvaltninger med selvstændige indkøb
- ☰ 2 bygherreorganisationer i Københavns kommune (KK)

Uddannelses- og praktikklausuler

- 🏰 Fra 2014 et krav, at statslige, kommunale og regionale ordregivere overvejer at anvende sociale klausuler i relevante udbud.
  - 🏰 Gælder også selskaber, der er fuldt ud ejet af offentlige myndigheder, og kommunale- og regionale sammenslutninger.

- 🏰 Kravet baserer sig på "Følg eller forklar" – princippet.

- 🏰 KFST har udarbejdet en vejledning fra august 2013.

- 🏰 Ordningen består af 3 trin:
  - 🏰 Trin 1 – Er der tale om et relevant udbud?
  - 🏰 Trin 2 – Er det egnet/lovligt at anvende en social klausul?
  - 🏰 Trin 3 – Gennemfør udbuddet med/uden social klausul

Trin 1 - Relevante udbud

- Bygge- og anlægskontrakter og tjenesteydelseskontrakter, som har en varighed af mindst 6 måneder samt en kontraktværdi på mindst 10 mio. og/eller minimum lønsum på 4 mio. kr.
- Kontrakten skal udføres i DK og tjenesteydelseskontrakter skal indeholde et driftselement – Rengøring, kantinedrift mv.
- Rammeaftaler og varekontrakter er ikke omfattet.
- Tilsvarende i KK – dog kontraktværdi på mindst 8 mio. og/eller minimum lønsum på 3 mio. for renoveringsopgaver.

Trin 2 - Er det egnet/lovligt at anvende sociale klausuler?

🏛️ Ordregiver skal konkret vurdere om en social klausul er lovlig iht. EU's udbudsregler. Dette omfatter primært følgende forhold:

- a) Overholdelse af ikke-diskriminations- og ligebehandlingsprincipperne
- b) Kravet er knyttet til kontraktens udførelse
- c) Vilkåret er offentliggjort i udbudsbekendtgørelsen eller udbudsbetingelserne.
- d) Overholdelse af proportionalitetsprincippet.

Trin 2 - Er det egnet/lovligt at anvende sociale klausuler? - fortsat

- Overholdelse af ikke-diskriminations- og ligebehandlingsprincipperne.
  - Hvordan defineres målgruppen for den sociale klausul

KFST - Vejledning

“Ved elever forstås en arbejdstager, med hvem leverandøren eller dennes underleverandører indgår eller har indgået en uddannelsesaftalen. Uddannelsesaftalen skal indgås som led i et uddannelsesforløb, som eleven følger, og skal være rette mod, at eleven opnår personlige, sociale og faglige kvalifikationer, som understøtter elevens uddannelsesforløb, og som giver grundlag for beskæftigelse på arbejdsmarkedet.”

KK-ordning

“En praktikant er en arbejdstager, med hvem leverandøren indgår eller har indgået en uddannelsesaftale i henhold til lov om erhvervsuddannelser eller som er omfattet af en lignende uddannelsesordning i et andet EU-land.”

Trin 2 - Er det egnet/lovligt at anvende sociale klausuler? - fortsat

☰ Overholdelse af ikke-diskriminations- og ligebehandlingsprincipperne.

☰ Mulighed for at blive fritaget fra kravet

KFST-vejledning

”Hvis leverandøren kan påvise, at leverandøren ikke har kunnet indgå uddannelsesaftaler til besættelse af stillinger med elever, bortfalder vilkåret”

KK-ordning

”Forpligtelsen bortfalder, hvis leverandøren kan dokumentere, 1) at der i rimeligt omfang er annonceret efter praktikanter på www.praktikpladsen.dk eller foretaget en passende annoncering i et andet EU-land, og 2) at en teknisk skole eller tilsvarende skole eller anden relevant myndighed i et andet EU-land efter konkret henvendelse fra leverandøren ikke har set sig i stand til at formidle en praktikant til ansættelse.”

Trin 2 - Er det egnet/lovligt at anvende sociale klausuler? - fortsat

Overholdelse af proportionalitetsprincippet.

Hvornår er kravet egnet og proportionalt?

- Sammenholdes med den definerede målgruppe (fagrelevant arbejde)
- Opgavens art, varighed, organisering og størrelse vil have indvirkning på hvor mange praktikanter, der med rimelighed kan kræves beskæftiget.
- Krav om beskæftigelse ctr. nyansættelser?

KK-ordning

"KK ønsker at hver 10. beskæftiget med fagrelevant arbejde er en praktikant.

Opgavens potentiale findes ved følgende formel:

$$\frac{\text{De skønnede fagrelevante lønudgifter}}{\text{Gennemsnitslønnen (400.000 kr.)}} \times 10 \% = x \text{ årsværk}$$

Skøn

Pos	Art	Omfang	Lønudgifter i % (skøn)	Lønudgifter (fagrelevant)	Potentiale
1	Nedrivnings- entreprise	4 mio.			
1.1	Heraf fagrelevant arbejde (skøn)	2,5 mio.	50 %	1,25 mio.	0,3 årsværk
2	Hovedentreprise	35 mio.			
2.1	Heraf fagrelevant arbejde (skøn)	32 mio.	30 %	9,6 mio.	2,4 årsværk

$$\frac{9,6 \text{ mio.}}{400.000} \times 10 \% = 2,4 \text{ årsværk}$$

Trin 3 - Gennemfør udbuddet med/uden social klausul

Med social klausul

 Løbende opfølgning

KK-ordning

”Udarbejdelse af praktikantplan, der løbende skal ajourføres under kontraktens løbetid.”

 Contract managent

KK-ordning

” 1) Bod hvis efterspurgt dokumentation for opfyldelse af kravet ikke udleveres. 2) Bod hvis det ved aflevering af opgaven kan konstateres, at leverandøren ikke fuldt ud har opfyldt kravet – 100.000 kr. pr. manglende årsværk praktikant.”

Trin 3 - Gennemfør udbuddet med/uden social klausul

Uden social klausul

- Der skal gives en offentlig forklaring på gennemførelse af relevante udbud uden social klausul, jf. "følg eller forklar"-princippet.

- En forklaring kan iht. KFST-vejledning være, at:
  - Det i det konkrete udbud ikke er muligt indenfor de juridiske rammer at anvende en klausul.
  - Det er vurderet, at det er mere hensigtsmæssigt at anvende frivillige partnerskabsaftaler.
  - Andet.

Anvendelse af sociale hensyn ved tildeling

- ☰ Ny skærpet ordning i KK, der bl.a. indeholder følgende:
  - ☰ "at forvaltningerne kan anvende beskæftigelse af praktikanter eller udvalgte grupper af ledige som et kriterium ved valg af leverandør, hvor det efter en konkret vurdering skønnes relevant.

- ☰ Forhold der begrundet sociale hensyn ved tildeling
  - ☰ Politisk ønske om mest muligt social ansvar.
  - ☰ KK's krav er udtryk for "laveste fællesnævner".
  - ☰ Leverandørens valg af produktionsmetode og -sted, organisering mv. har betydning for hvor mange praktikanter der med rimelig kan beskæftiges på opgaven.

Anvendelse af sociale hensyn ved tildeling - fortsat

- ☰ Lovligt at anvende sociale hensyn, herunder beskæftigelse af praktikanter ved tildeling?
  - ☰ Tidlig praksis fra EU-domstolen – Concordia, Wienstrom og Kommissionen mod Holland (c-368/10).
  - ☰ Udbudsdirektivets art. 53 og betragtning 1 og 46 i præambelen – Kommende art. 66.
  - ☰ Kommissionens fortolkningsmeddelelser (2001, 2010) og KFST meddelelser.
  - ☰ Ikke prøvet ved KLFU

Konklusion = Ja, hvis kriteriet:

1. Er forbundet med kontraktens genstand
2. Ikke giver ordregiver et ubetinget frit valg
3. Fremgår af udbudsbekendtgørelse eller udbudsbetingelser
4. Overholder de grundlæggende principper

Anvendelse af sociale hensyn ved tildeling - fortsat

Praktisk erfaring med sociale hensyn ved tildeling

Bygge- og anlægsopgave vedr. etablering af cykelstier på 5 forskellige lokaliteter.

Varighed 40 arbejdsdage, budget 8 mio. og en høj grad af fagrelevant arbejde.

Intet krav pga. kort varighed – Men KK vurderede at det i høj grad var muligt at beskæftige praktikanter.

Beskæftigelse af praktikanter udgjorde et delkriterium til underkriteriet "Organisation og bemanning" der vægtede 20 %.

5 tilbudsgivere der tilbud i mellem 0,2 og 0,75 årsværk.

Det tilbudte årsværk blev indarbejdet i praktikantklausulen.

Erfaringer i Københavns Kommune

☞ Fokusområder ved implementering af ordningen:

- ☞ Krav eller frivillig ordning?
  - ☞ Hensigtserklæringer / Partnerskaber

- ☞ Hvordan defineres målgruppen?
  - ☞ Erhvervsuddannelser eller mere?

- ☞ Beskæftigelse eller nyansættelse?
  - ☞ Hensynet til "gode" virksomheder

Erfaringer i Københavns Kommune - Fortsat

🏛️ Fokusområder ved implementering af ordningen:

- 🏛️ Klausul eller kriterium ved tildeling?
- 🏛️ Fastlæggelse af rimeligt krav – proportionalitet
  - 🏛️ Egnede modeller der er lette at anvende.
- 🏛️ Implementering
  - 🏛️ Vejledninger til interne projektledere, eksterne rådgivere og leverandører.
- 🏛️ Kontrol
  - 🏛️ Tillid, men mulighed for dokumentation og bod ved misligholdelse

Erfaringer i Københavns Kommune - Fortsat

- ☪ Ordningen er godt implementeret og let håndterbar.
  - ☪ Svært at vurdere kravet om 4 mio. i lønsum.

- ☪ Indtil maj 2013 er klausulen anvendt i 61 udbud med krav om i alt 183 årsværk.

- ☪ Potentialet varierer meget fra 3 mio. til 50 mio. i kontraktsum pr. årsværk.
  - ☪ I snit "koster" et årsværk ca. 18 mio. i kontraktsum.

- ☪ Mange kontrakter under 10 mio. kr.

Erfaringer i Københavns Kommune - Fortsat

- ☪ Entreprenørerne er "tilfredse" med ordningen –
fleksibilitet
  - ☪ Ønsker bredere målgruppe og mindre krav
  - ☪ Er bekymrede for at videreføre kravet

- ☪ Ingen eller meget begrænset økonomisk konsekvens.

- ☪ Skønnet over andelen af fagrelevant arbejde og lønssum varierer meget
  - ☪ Måske tendens til pessimistiske vurderinger

- ☪ Kontrol og praktikantplaner virker
  - ☪ Endnu ikke oplevet udenlandske praktikanter

Spørgsmål

?

